

Gmina JANÓW

PEŁNA NIESPODZIANEK

Złota Kraina Pstrąga

Gmina Janów

Jurajskie piękno

W literaturze krajoznawczej ziemia janowska bywa nazywana perłą tej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej. I nie ma w tym słowa przesady, bo jej walory przyrodnicze i kulturowe doprawdy są wyjątkowe. Malownicza dolina rzeki Wiercicy, rozległe lasy, bajkowe ostańce, krasowe podziemia, krystaliczne czyste źródła oraz liczne zabytki świeckie i sakralne budzą powszechny zachwyt. Tutaj też, na wyciągnięcie ręki, można poczuć ducha polskiej historii. Historii znaczonej latami powstań, wojen i pokoju.

100-lecie OSP w Janowie i Złotym Potoku

Wśród lasów i skałek

Gmina Janów (5,8 tys. mieszkańców) leży w powiecie częstochowskim na terenie woj. śląskiego. Zajmuje ona płn. wsch. część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Jej powierzchnia ma 146 km^2, z czego na lasy przypada 52%, a na użytki rolne 45%.

Pod względem administracyjnym tworzą ją 22 sołectwa: Apolonka, Bystrzanowice, Bystrzanowice-Dwór, Czepurka, Góry Gorzkowskie, Hucisko, Janów, Lgoczanka, Lipnik, Lusławice, Okrąglik, Pabianice, Piasek, Ponik, Skowronów, Siedlec, Sokole Pole, Śmiertny Dąb, Teodorów, Zagórze, Złoty Potok i Żuraw. Przez gminę biegnie droga krajowa nr 46 (Częstochowa – Kielce) i droga wojewódzka nr 793 (Święta Anna – Żarki). Do Częstochowy jest stąd 20 km, Katowic – 60 km, a do Krakowa – 90 kilometrów.

Gawcarzowa Skała w Siedlcu

Z podkową w herbie

Pierwsi ludzie przybyli do doliny rzeki Wiercicy ok. 80 tys. lat p.n.e. (→str. 4). Natomiast sam Janów, założony przez Jana Aleksandra Koniecpolskiego, powstał co najmniej w 1670 r. Świadectwem tego jest zachowany odcisk pieczęci wójta-burmistrza tej miejscowości. Obecny jej herb posiada znak rodowy Koniecpolskich – Pobóg. Na błękitnej tarczy widnieje srebrna podkowa (zwrócona ramionami w dół), ze złotym krzyżem kawalerskim na szczycie. Prawa miejskie Janów otrzymał w 1696 r., po czym utracił je z woli cara w 1870 r. Była to kara za zbrojny udział jego mieszkańców w powstaniu styczniowym 1863 r.

Staw Amerykan

Zabytkowa studnia w Janowie

Zawsze Fair Play

Janów to gmina wiejska o charakterze turystycznym. Wszystkie sołectwa łączy dobra sieć dróg, a w Janowie i Złotym Potoku działają własne oczyszczalnie ścieków. Gmina otrzymała wiele prestiżowych tytułów, m.in.: „Przyjaźni Środowisku“, „Gmina Fair Play“, „Lider Energetycznych Przemian - Gmina Przyjazna Odnawialnym Źródłom Energi“ i „Przyjazna Wieś“. Tutejsze władze sprzyjają inwestorom oraz nowym mieszkańcom.

Na Pustyni Siedleckiej

Bogactwo przyrody

Miejscowy krajobraz tworzą wapienne ostańce (378), jaskinie i schroniska skalne (35), źródła krasowe (wywierzyska), dolina rzeki Wiercicy, stawy (22), lasy mieszane (m.in. buk, grab, dąb i sosna) oraz Pustynia Siedlecka.

W świecie przyrody występuje wiele gatunków roślin i zwierząt, w tym: czosnek niedźwiedzi, lilia złotogłów, sarny, dziki, myszołowy i nietoperze. Ich ochronie służą cztery rezerwaty przyrody: „Parkowe", „Ostrężnik", „Kaliszak" i „Bukowa Kępa" oraz Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (→str.13-15).

Atrakcje turystyczne

Wędrówkom po okolicy sprzyjają liczne: szlaki piesze (7), ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne (7), szlaki i ścieżki rowerowe (4) oraz szlaki konne (3). Na brak atrakcji nie mogą też narzekać grotołazi (jaskinie Wierna i Wiercica), wspinacze skalni (m.in. ostańce Leśna Zjawa i Babska Skała) i fani ekstremalnych sportów motorowych (Pustynia Siedlecka).

Jurajska Karawana Konna

Prawdziwe niespodzianki dla dzieci i dorosłych oferują: Firma „Lecholand" w Piasku (m.in. Zaczarowany Las, Galeria Planet, Jurajska Karawana Konna), Stajnia „Wiking" w Złotym Potoku (przejażdżki konne i kuligi) oraz Hotel „Kmicic" w Złotym Potoku (wypożyczalnia rowerów i sprzętu wodnego). Obok hotelu istnieje też Jurajski Park Linowy. Gmina Janów słynie z dużych, corocznych imprez plenerowych, w tym Święta Pstrąga, Jurajskiego Lata Filmowego, Pustynnego Pikniku i Dni Janowa (→str. 16 i 17).

Podkową do celu

Przy okazji różnych imprez organizowane są tutaj zawody w rzucie podkową do celu. W 2005 r., w przeciągu jednej godziny, dokonały tego 992 osoby. Wynik ten został wpisany do Polskiej Księgi Rekordów i Osobliwości.

Zabytki duże i małe

Pośród lasów i uroczych zakątków gminy leży wiele cennych zabytków. Większość z nich znajduje się na terenie Złotego Potoku (→str. 6-9 i 11). Tutaj spotkamy m.in. Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego, pałac Raczyńskich, młyn Kołaczew i pstrągarnię Raczyńskich z 1881 r. Do interesujących obiektów sakralnych należą kościoły w Janowie i Żurawiu oraz cmentarz żydowski w Janowie (→str. 11 i 12). Wiele tajemnic nadal kryją ruiny zamku Ostrężnik i podziemia jaskini Ostrężnickiej (→str. 9 i 10).

Kościół św. Jana Chrzciciela w Złotym Potoku

Janowskie ciekawostki

- gmina Janów ma najwięcej rezerwatów przyrody w woj. śląskim (4),
- większość sołectw posiada odbudowane studnie,
- „4 x Janów"- to porozumienie o współpracy, zawarte w 2005 r. przez: Janów k. Częstochowy (woj. śląskie), Janów Lubelski i Janów Podlaski (woj. lubelskie) oraz Janów k. Sokółki (woj. podlaskie) .

Nosiwódka w Złotym Potoku

Herb Jelita

Grodzisko, dwory i zamek

Pierwsi ludzie pojawili się w dolinie Wiercicy ok. 80 tys. lat p.n.e. (paleolit środkowy). Ich kamienne narzędzia odnaleziono w Grocie Niedźwiedziej na terenie Złotego Potoku. Natomiast od VIII do XI w. istniało tutaj słowiańskie Osiedle Wały. Pozostałością grodziska są wały ziemne, leżące na wzgórzu rezerwatu krajobrazowego „Parkowe".

Jak wskazują badania dr. Jacka Laberscheka, historyka mediewisty z Pracowni Słownika Historyczno-Geograficznego Małopolski, Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, początki Potoku sięgają XII w.

Zamek Ostrężnik

Jego założycielami byli rycerze herbu Szreniawa, przybyli na te ziemie z doliny rzeki Szreniawy, będącej lewym dopływem Wisły. To oni zapewne w XIII w. wznieśli i uposażyli miejscowy kościół św. Jana Chrzciciela. Później też od nazwy miejscowości przyjęli nazwisko Potockich. Z kolei Potok zyskał przydomek Złoty (Potok Złoty), a od 2000 r. nosi nazwę Złoty Potok. Jednocześnie, od schyłku XIV w. do II połowy XV w., część tych ziem należała do rycerskiego rodu Jelitczyków, herbu Jelita. W XV w. obie rodziny posiadały tutaj dwory, wieże obronne, folwarki, karczmy i młyny.

Dworek Krasińskiego, lata 50. XX w.

Z początkiem XIV w. na południowym krańcu Potoku, wzniesiono zamek Ostrężnik. Jego budowniczym był prawdopodobnie biskup krakowski Jan Muskata (1304-1306). Losy tego obiektu do dziś kryją wiele tajemnic.

Od Potockich do Krasińskich

W 1477 roku, po śmierci ostatniego przedstawiciela męskiej linii Jelitczyków, całość dóbr, w drodze wykupu, przejęli Potoccy-Szreniawici. Następnie gospodarowali tutaj Silniccy, Korycińscy i Jan Aleksander Koniecpolski (1635-1719). Ten ostatni w II poł. XVII w. był założycielem pobliskiego Janowa. Prawa miejskie prawdopodobnie otrzymał on w 1696 r. Po nich ziemie te przeszły w ręce kurlandzkiego księcia Birona, a dalej Szaniawskich, Pruszaków, Leskich, Skarżyńskich i Cypriana Pintowskiego.

Gen. Wincenty Krasiński

W 1851 r. zadłużone dobra Pintowskiego kupił dawny generał napoleoński, hrabia Wincenty Krasiński (1782-1858). Był on ojcem sławnego polskiego pisarza Zygmunta Krasińskiego (1812-1859). Poeta wraz z rodziną odwiedził złotopotocki dworek latem 1857 r. W latach 1852--1856 gen. hr. W. Krasiński przebudował stojący obok niego zamek na neoklasycystyczny pałac (→str. 5 i 7). Spadkobiercami generała byli Zygmunt Krasiński, jego syn Władysław oraz córka poety - Maria Beatrix Krasińska (od 1877 r.).

Dobra Raczyńskich

Karol Raczyński (ok. 1914 r.)

Wspaniałe czasy dla tutejszych dóbr nastały po ślubie Marii Beatrix Krasińskiej z hrabią Edwardem Raczyńskim w 1881 r. To wtedy rozbudowano dawny pałac i założono słynną hodowlę ryb łososiowatych (→str. 7 i 8). Następnie przeszły one w ręce Karola i Stefanii Raczyńskich (do 1945 r.).

Z początkiem XX w. ich dobra liczyły ponad 6 tys. hektarów lasów, pól i łąk. W latach 1906-1907 do ochronki dla dzieci, prowadzonej przez hrabinę Stefanię, uczęszczał przyszły wielki polski śpiewak, Jan Kiepura. Gniazdo rodowe Raczyńskich słynęło z bogatego życia towarzyskiego. W jego progach gościli wielcy arystokraci i mężowie stanu, w tym prezydent RP Ignacy Mościcki.

Oddział AK „Twardy”

Wojenne losy

Podczas kampanii wrześniowej 1939 r. walczył tu z Niemcami 74 Pułk Piechoty Armii „Kraków” (3 i 4 września 1939 r.). Jednym z poległych żołnierzy był mjr Jan Wrzosek, szef polskiej ekipy sportowej na olimpiadzie w Berlinie (1936 r.).

Po zajęciu Złotego Potoku, Niemcy przesiedlili Raczyńskich do pobliskiego dworku. Okupanci nie czuli się tu jednak zbyt bezpiecznie, bo w okolicznych lasach działały liczne oddziały partyzanckie AK m.in.: „Ponurego”, „Basy”, „Leona”, „Losa”, „Łosia” i „Twardego”.

W grudniu 1944 r., tuż przed wkroczeniem Rosjan, Niemcy wywieźli z pałacu najcenniejsze dzieła sztuki i sprzęty. Potem to co zostało padło łupem żołnierzy rosyjskich i zwykłych szabrowników.

Pałac i dworek

W 1945 r., na mocy dekretu o reformie rolnej PKWN z 1944 r., Raczyńscy utracili cały majątek, a ich ziemie rozparcelowano. Ostatni sukcesor dóbr, hrabia Karol Raczyński, zmarł w Łodzi 29.11.1946 r. Później trumnę z jego ciałem przewieziono do Złotego Potoku i złożono w podziemiach kaplicy grobowej Krasińskich kościoła św. Jana Chrzciciela.

Po wojnie, w dawnym pałacu Raczyńskich działały: Technikum Rolnicze, Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego i Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Obecnie o zwrot opuszczonego pałacu, w imieniu spadkobierców Raczyńskich, ubiega się Stefan Dembiński.

Pałac Raczyńskich

Natomiast zdecydowanie więcej szczęścia miał dawny dworek Krasińskiego. W latach 1985-2007 był on jednym z oddziałów Muzeum Częstochowskiego, a obecnie jest siedzibą Muzeum Regionalnego im. Zygmunta Krasińskiego. Od 2008 r. placówka ta jest instytucją kultury Gminy Janów (→ str. 6).

Warto wiedzieć, że...

- na Wilczym Wzgórzu znajduje się kapliczka św. brata Alberta - Adama Chmielowskiego, uczestnika powstania styczniowego 1863 r.,
- kolumnę z popiersiem gen. Tadeusza Kościuszki ustawiono przed bramą zespołu pałacowego Raczyńskich w 1917 r,
- w latach międzywojennych gośćmi Złotego Potoku byli m.in. Józef Piłsudski i Ignacy Mościcki.

Kolumna z popiersiem gen. Tadeusza Kościuszki

Od dworku do zamku – zabytki świeckie

Zygmunt Krasiński

Dworek Krasińskiego

Dworek ten ok. 1829 r. wzniósł ówczesny właściciel Złotego Potoku, Stanisław Leski herbu Gończa. Później w 1851 r. kupił go gen. Wincenty Krasiński, ojciec wielkiego poety i dramatopisarza, Zygmunta Krasińskiego (1812-1859). Generał pragnął, aby jego syn osiedlił się tutaj na stałe. Jednak ten przyjechał do ojca dopiero latem 1857 r. (29.07- 22.09). w towarzystwie żony Elżbiety i czwórki dzieci: Elżbiety, Marii, Zygmunta i Władysława.

Pobyt Krasińskich przerwała nagła śmierć czteroletniej córki Elżbiety (12.09.), spowodowana zapaleniem krtani. Po pogrzebie jej ciało złożono w podziemiach miejscowego kościoła św. Jana Chrzciciela. Dziesięć dni później Krasińscy opuścili Złoty Potok. Był to ostatni pobyt

Dworek Krasińskich

poety na ziemiach polskich, który zmarł w Paryżu 23 lutego 1859 r.

Dworek wybudowany w stylu klasycystycznym, jest obiektem parterowym, murowanym. Postawiony na planie czworoboku, posiada dziewięcioosiową elewację frontową, z krótkim skrzydłem od zachodu. Jego południową fasadę akcentuje ganek, z dwoma parami kolumn toskańskich. Naczółkowy dach pokryty jest gontem.

W 2007 r. dworek, będący własnością skarbu państwa, został przekazany

Wystawa stała

w użytkowanie gminie Janów. Ta z kolei, po gruntownym remoncie, założyła w nim Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego (2008 r.). Jego zbiory liczą kilkaset zabytków. Wśród nich są: obrazy, rzeźby, meble, fotografie i dokumenty związane z rodzinami Potockich, Krasińskich i Raczyńskich. W 2009 r. wzbogacono je m.in. o dwa raporty płk Zygmunta Chmieleńskiego z okresu powstania styczniowego 1863 r., zbiór fotografii z lat 70. XIX w. i okresu międzywojennego oraz unikalną kronikę rodziny Raczyńskich z lat 1929-1939.

Krasińscy w dworku (2007 r.)

Muzeum każdego roku odwiedza ok. 15 tys. osób. Poza turystami krajowymi i zagranicznymi (m.in. z Niemiec, Francji, Anglii i Węgier), przyjeżdżają tu liczne grupy dzieci i młodzieży szkolnej. Placówka jest organizatorem lekcji muzealnych oraz warsztatów muzealnych dla miłośników historii i kultury regionu. Oprócz wystawy stałej prezentuje ona także wystawy czasowe. Jesienią 2009 r. otwarto tu wystawę pt. „Kronika rodzinna Raczyńskich – z życia polskiej arystokracji".

Wnętrze dworku - muzeum

Pałac Raczyńskich

Tuż obok dworku Krasińskiego stoi neoklasycystyczny pałac Raczyńskich. Obiekt ten, w latach 1852-1856 wzniósł gen. Wincenty Krasińskich. Wcześniej w tym miejscu istniały pozostałości dworu i wieży obronnej Potockich z XV w. Natomiast siedzibą rodową Raczyńskich stał się on po ślubie córki Zygmunta Krasińskiego Marii Beatrix Krasińskiej z hrabią Edwardem Raczyńskim w 1881 r. Raczyńscy byli jego właścicielami do 1945 r., po czym na mocy dekretu o reformie rolnej PKWN z 1944 r., przejął go skarb państwa.

Lew z herbem Nałęcz

Pałac i sąsiedni dworek otacza zabytkowy park wg projektu Franciszka Szaniora (XIX/XX w.). Przez jego środek płynie rzeka Wiercica, która tworzy tu malowniczy staw Irydion (2 ha). Nieopodal brzegów stawu spotkamy zabytkową kapliczkę Matki Boskiej i obelisk poświęcony wielkiemu polskiemu śpiewakowi Janowi Kiepurze. Rozległy drzewostan parku (ok. 38,5 ha) składa się licznych gatunków drzew i krzewów, w tym: klonów, lip, dębów i brzóz. Wśród nich są także okazy roślinności egzotycznej m.in. tulipanowce i wiązy turkiestańskie.

Stefania i Karol Raczyńscy z synem Konstantym (1907 r.)

Murowany pałac, wzniesiony na planie prostokąta, posiada dwie kondygnacje i czterospadowy dach. Od strony zachodniej i wschodniej akcentują go wydatne ryzality. Fronton zachodni zdobi taras podparty sześcioma kolumnami. Ponad nim widnieje tympanon z kartuszem herbowym Raczyńskich. Natomiast po obu stronach wejścia do pałacu stoją rzeźby dwóch kamiennych lwów z tarczami herbowymi Raczyńskich (Nałęcz) i Czetwertyńskich (Pogoń Ruska).

Pałac Raczyńskich i dworek Krasińskiego (z lewej)

Parę łabędzi

Pstrągarnia Raczyńskich

Pstrągarnia Raczyńskich

Rzeka Wiercica bierze swój początek z krystalicznie czystych źródeł Zygmunta i Elżbiety. Fakt ten nasunął Edwardowi Raczyńskiemu pomysł założenia hodowli ryb łososiowatych. I tak pod koniec XIX w. wybudowano tu gospodarstwo rybackie, składające się

Od dworku do zamku – zabytki świeckie

Projekt budynku pstrągarni z lat 80. XIX wieku

z 32 stawów o łącznej powierzchni 132 tys. m^2. Jego organizację i prowadzenie powierzono inż. Michałowi Girdwoyniowi z Litwy.

Początkiem tutejszej hodowli ryb była ikra pstrąga tęczowego sprowadzona ze Stanów Zjednoczonych (1881 r.). Jej cenny ładunek przybył do Polski pod opieką pewnego amerykańskiego senatora. W dowód wdzięczności hrabia Raczyński nadał jednemu ze stawów nazwę Amerykan. Wkrótce też pojawiły się tu gatunki: pstrąga strumieniowego i jeziorowego, łososia kalifornijskiego, węgorza, karpia polskiego i królewskiego, sandacza oraz lina i brzany. Ich ikrę eksportowano do Anglii, Szwecji, Danii i Holandii. W 1908 r. gospodarstwo miało już 46 stawów, o łącznej powierzchni 36 ha.

Po wojnie pstrągarnię prowadził PGR. Natomiast od 2005 r. przejął ją prywatny dzierżawca, który hoduje i sprzedaje pstrągi, karpie i jesiotry. Ich wyśmienity smak możemy także poznać dzięki miejscowej smażalni ryb.

Dawne schronisko PTT

Hrabia Karol Raczyński, ostatni sukcesor dóbr złotopotockich, miał liczne pasje i zainteresowania. Do niego należało pierwsze na ziemiach polskich auto, francuski trójkołowiec De Dion Bouton (1897 r.). Był też chyba pierwszym polskim kierowcą rajdowym. W 1898 r. ustanowił na nim rekord trasy Liege-Maestrich w Belgii.

Jednocześnie kochał żeglarstwo i aktywnie działał w Polskim Towarzystwie Tatrzańskim. Złotopotockie wzgórza i skały przypominały mu nieco Tatry dlatego w 1935 r., nieopodal pstrągarni wzniósł pierwsze jurajskie schronisko PTT. Obiekt ten, w stylu zakopiańskim, wybudowali górale z Podhala.

Samochód Karola Raczyńskiego przy dworku

Podczas okupacji przebywały w nim osoby uciekające przed Niemcami, a oddział AK „Twardego" miał tu swoją kryjówkę broni. Po 1945 r. budynek stał się własnością miejscowego PGR-u, a następnie Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego. Dziś jego użytkownikiem jest Ośrodek Doradztwa Rolniczego z Częstochowy.

Budynek schroniska z 1935 r.

Młyn Kołaczew

Pierwsze młyny w dolinie rzeki Wiercicy zbudowano już w XV w. Ich właścicielami na terenie Złotego Potoku były rycerskie rody Szreniawitów i Jelitczyków. W 1473 r. istniało tu sześć młynów, z których do dziś zachował się tylko jeden. Stoi on u ujścia Stawu Nocy Letniej i nosi nazwę Kołaczew. Z zachowanych dokumentów wynika, że w XV w.

Młyn Kołaczew

należał on do Piotra Potockiego, a jego młynarzem był Piotr Palis.

W I poł. XIX w. młyn Kołaczew widniał na mapach ówczesnego Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Po 1945 r. stał się własnością gminnej spółdzielni produkcyjnej. W latach 50. XX w., po zdemontowaniu koła wodnego, otrzymał zasilanie elektryczne. Obecnie jego właścicielem jest osoba prywatna. Zabytkowy młyn Kołaczew leży na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego.

Osiedle Wały

Osiedle Wały

Na skalnym wzgórzu w rezerwacie krajobrazowym „Parkowe" znajdziemy ślady słowiańskiego grodziska Osiedle Wały z VIII w. Miało ono kształt dwóch przylegających do siebie elips o powierzchni 1,8 ha. Mniejsza z nich, zabezpieczona dwoma wałami, była siedzibą władcy. Natomiast większa, otoczona pojedynczym wałem, dawała schronienie kilkuset mieszkańcom osiedla.

Przebieg dawnych umocnień z ziemi, drewna i kamieni pozostał czytelny do dziś. W ich wnętrzu stały drewniane domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze. Swoim wyglądem, konstrukcją i rozmieszczeniem przypominały one zrekonstruowane obiekty dawnego osiedla w Biskupinie.

Mieszkańcy osiedla zajmowali się myślistwem, hodowlą zwierząt i uprawą orkiszu- średniowiecznej odmiany pszenicy. Ich władca pełnił jednocześnie funkcję najwyższego kapłana Światowida. Miejscem kultu tego bożka była wysoka skała w płn. części założenia. Koniec grodziska przypadł na XI w., co prawdopodobnie wiązało się z rozwojem chrześcijaństwa na ziemiach polskich.

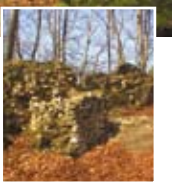
Zamek Ostrężnik

Ruiny zamku Ostrężnik z XIV w. leżą na wierzchołku skalnego wzgórza (370 m n.p.m.), porośniętego bukowym lasem. Od strony płn. i zach. ma ono postać pionowych ścian o wysokości do 20 m. Pozostałością zamku są niewielkie fragmenty murów.

Przed wiekami budowla ta składała się z zamku górnego (300 m^2), dolnego (1400 m^2) i podzamcza (7200 m^2).

Skała zamkowa

Fragmenty murów zamku

Dwie pierwsze części obiektu z podzamczem łączył drewniany most, przerzucony nad południową fosą. Po tej samej stronie istniała też główna brama wjazdowa do zamku.

W kronikach Jana z Czarnkowa i Jana Długosza nie znajdziemy informacji na jego temat. Jeszcze do niedawna sądzono, że fundatorem zamku mógł być król Kazimierz Wielki. Jednak najnowsze badania archeologiczne (2002-2004) wiążą go raczej z biskupem Janem

Rycerze „Żelaznego Wilka" z Pabianic

Od dworku do zamku – zabytki świeckie

Herb Kornic

Muskatą, który w latach 1304-1306 pełnił funkcję starosty krakowskiego.

Pod koniec XIV w. zamek był prawdopodobnie siedzibą rycerza Wojciecha z Potoka, który za cichym przyzwoleniem księcia Władysława Opolczyka, trudnił się rozbójnictwem. W 1391 r. kres temu procederowi położyła karna ekspedycja króla Władysława Jagiełły. Z kolei w XV w. mógł z niego korzystać Mikołaj Siestrzeniec, herbu Kornic, bowiem w tym czasie należały do niego pobliskie wsie: Zawady, Przewodziszowice i Jaroszowa.

Podczas powstania styczniowego 1863 r. w jego ruinach stacjonował oddział płk. Zygmunta Chmieleńskiego. Później wśród okolicznej ludności krążyły opowieści o ukrytym tu przez pułkownika skarbie. Jeszcze do niedawna sądzono, że to tylko legenda.

Powstańcy styczniowi

Jednak latem 2009 r. Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku zakupiło od prywatnego kolekcjonera dwa oryginalne raporty płk Zygmunta Chmieleńskiego z 1863 r. Ich adresatem był Rząd Narodowy w Warszawie.

Raporty te napisane i podpisane przez pułkownika donosiły o zdobyciu na Moskalach transportu drewnianych skrzyń. W ich wnętrzu była broń, dwie złote monstrancje oraz kwota 1,2 mln rubli w złocie. Skarb ten pułkownik zakopał w pobliżu jaskini Ostrężnickiej i opisał drogę jak do niego trafić. Niestety po wielkim skarbie nie ma dziś najmniejszego śladu. Kiedy został odkryty i przez kogo zabrany na zawsze pozostanie już tajemnicą.

Gotycki portal z drzwiami

W złotopotockim kościele św. Jana Chrzciciela znajduje się gotycki portal z drewnianymi drzwiami. Ich skrzydło, wyposażone w trzy zamki, zdobią motywy roślinne wykonane z metalu. Według przekazów drzwi te zostały przeniesione z zamku Ostrężnik do kościoła jeszcze przed I wojną światową.

Legenda o Piętaku

Dawno temu trzech chłopców pasło owce u podnóża zamku Ostrężnik. Pod wieczór jeden z nich, Piotrek, zauważył brak w stadzie najpiękniejszej sztuki. Wspólne poszukiwania trwały długie godziny. Niestety po owcy nie było najmniejszego śladu. Dwaj jego koledzy przekonani, że to

Jaskinia Ostrężnicka

sprawka wilka, poddali się i wrócili do wsi. Jednak Piotrek ciągle nie dawał za wygraną. Wtem z głębi lasu dobiegło do niego ciche beczenie zwierzęcia. Idąc w tym kierunku stanął przed nieznaną jaskinią. Z duszą na ramieniu wszedł do jej podziemi. Przemierzając długie korytarze, dotarł w końcu do tajemnych drzwi. Gdy je otworzył, zobaczył komnatę pełną złota, zagubioną owcę i piękną księżniczkę. Ta ostatnia na jego widok wypowiedziała słowa: *Wychodząc stąd, możesz zabrać tyle złota, ile zdołasz udźwignąć. Ale pamiętaj, nie możesz oglądać się za siebie!* Jednak Piotrek niepomny przestrogi, obładowany skarbem, nagle obrócił głowę do tyłu. I wtedy dębowe drzwi, zatrzasnęły się z hukiem, obcinając mu piętę. Na domiar złego bryłki złota, w świetle dnia zamieniły się w polne kamienie. Od tego zdarzenia pechowego chłopca zaczęto w okolicy nazywać Piętakiem.

Widzenie nieba – zabytki sakralne

Kościół w Złotym Potoku

Kościół św. Jana Chrzciciela

Kościół św. Jana Chrzciciela w Potoku wzniesiono najpóźniej w XIII w. Jego fundatorami byli założyciele tej miejscowości, rycerze herbu Szreniawa. W XV w. parafię potocką tworzyły osady: Potok, Wola Ponikowa, Siedlec Wielki, Siedlec Podgórny, Pabianice, Piasek, Czepurka, Skowronów i Mirosławice. Pod koniec XVI w. należał on do protestantów, po czym w 1601 r. wrócił do katolików.

Ta jednonawowa, gotycka świątynia, była wielokrotnie rozbudowywana i przebudowywana. Począwszy od XVII w. zyskała kaplicę Matki Bożej, wyższą nawę, kaplicę grobową Krasińskich i wieżę-dzwonnicę. Do jej cennego wyposażenia należą m.in.: dwa gotyckie dzwony, gotycki portal z drzwiami, ołtarz główny z lat 1619-1645, organy z XVII w., chrzcielnica z I poł. XVIII w. oraz antependium z pocz. XIX w. To ostatnie, namalowane na grubo tkanej materii, zdobiące mensę ołtarza głównego, przywiozła z Rzymu Elżbieta Krasińska. We wnętrzu kościoła wmurowane są dwa XVII-wieczne epitafia, Jeremiego Włonieckiego i Zofii Silnickiej. Natomiast w krypcie kaplicy grobowej Krasińskich spoczywają prochy Elżbiety – córki poety Zygmunta Krasińskiego, hrabiego Karola

Antependium ołtarza głównego

Raczyńskiego oraz trzech jego synów. Przy wejściu do kościoła umieszczono dwie tablice ku pamięci żołnierzy Armii Krajowej, a na zewnętrznej ścianie prezbiterium wisi XVIII-wieczna kapliczka z Chrystusem na krzyżu.

Prospekt organowy

Niezwykle ważnym wydarzeniem w kościele były prace konserwatorsko-rekonstrukcyjne przeprowadzone w kaplicy Matki Bożej (2007-2008). Dzięki temu dawny blask odzyskały cenne dekoracje malarskie jej kopuły i ścian. Łączą one w sobie

Ołtarz główny i ołtarze boczne

elementy architektoniczne, figuralne i ornamentalne. Najstarsze malowidła (w przyziemiach kaplicy) pochodzą z lat 1625-1638, a polichromia kopuły powstała w latach 1640-1650. Jednocześnie renowacji poddano sam ołtarz kaplicy, który posiada obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z II poł. XVII w. Prace te wykonano ze środków programu operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe" Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a ich inicjatorem był proboszcz parafii, ks. Ryszard Marciniak.

Gotycki dzwon

Chrzcielnica i freski z I poł. XVII w.

Widzenie nieba – zabytki sakralne

Fasada kościoła w Janowie

Kościół Niepokalanego Poczęcia NMP

Neobarokowy kościół Niepokalanego Poczęcia NMP w Janowie pochodzi z lat 1921-1923. Poprzednio wznosiły się tutaj dwa inne kościoły – drewniany z 1709 r. i murowany z 1878 r.

Wnętrze kościoła w Janowie

Przed wybuchem I wojny światowej w Janowie istniał niewielki kościół parafialny. Jednak w grudniu 1914 r. został on zniszczony przez artylerię wojsk niemieckich. Obecny kościół posiada polichromię z lat 80. XX w., która zastąpiła wcześniejsze malowidła z lat 40. XX w. Jego ołtarz główny nosi cechy neobarokowe, podobnie jak ambona z rzeźbami trzech aniołów. Do wyposażenia świątyni należą m.in. kielich z XVIII w. oraz monstrancja z 1854 r. Przy wejściu do niej widnieją dwie tablice. Pierwsza z nich dedykowana jest pamięci kpt. Jerzego Kurpińskiego, dowódcy oddziału AK „Ponury". Natomiast druga - księdzu Leonowi Kuchcie i organiście Władysławowi Misterkowi, którzy zginęli z rąk Niemców podczas II wojny światowej.

Kościół św. Bartłomieja

Jednonawowy kościół św. Bartłomieja w Żurawiu wzniesiono w 1440 r. Od poł. XVI w. do pocz. XVII w. był zborem protestanckim. Jego mury wielokrotnie ulegały pożarom, dlatego obecnie nosi on cechy różnych stylów architektonicznych, w tym barokowego. W latach 1885-1886 i 1893 r. wydłużono nawę kościoła i od zachodu dobudowano do niego wieżę z barokowym hełmem. Wśród cennego wyposażenia świątyni znajdziemy m.in.: manierystyczny ołtarz główny z lat 1620-1630 (przebudowany w XIX w.), barokowe i neogotyckie ołtarze boczne, chrzcielnicę z czarnego marmuru (XVIII w.) oraz neobarokową ambonę z końca XIX w. W otoczeniu kościoła rosną zabytkowe drzewa (m.in. lipa i wiąz).

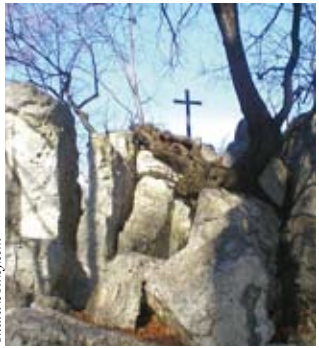
Kościół w Żurawiu

Cmentarz żydowski w Janowie

Żydowski kirkut

Przed 1939 r. w Janowie żyło ponad 200 Żydów. Mieli oni tutaj własną synagogę, szkołę i cmentarz (kirkut) z XVIII w. Podczas okupacji wywieziono ich do gett i niemieckich obozów koncentracyjnych, gdzie w większości ponieśli śmierć. Na janowskim cmentarzu zachowało się ok. 20 macew. Najstarsza z nich pochodzi z 1791 r. W latach 90. XX w. teren cmentarza został ogrodzony i uporządkowany dzięki ocalałej z holocaustu rodzinie Jacka Salzberga, mieszkającej na stałe w USA.

Skała z Krzyżem

Dolina Wiercicy

Rzeka Wiercica powstaje z połączenia dwóch potoków Zygmunta i Elżbiety. Jej początkiem są dwa stałe źródła Zygmunta i Elżbiety (Złoty Potok) oraz okresowe źródło Zdarzeń (Ostrężnik). Mają one budowę szczelinowo-krasową, a ich wody zamieszkuje kiełż zdrojowy. W górnym biegu szerokość rzeki wynosi 10 m, a głębokość sięga dwóch metrów. Poniżej tworzy ona szereg stawów przepływowych o nazwach: Zygmunt, Świętokrzyski, Szmaragdowy, Nocy Letniej, Amerykan, Guców, Irydion i Elżbietki. Nieopodal stawu Nocy Letniej w Złotym Potoku zasilają ją także wody ze źródła Spełnionych Marzeń.

Przy źródle Zygmunta

Rezerwaty przyrody

W gminie Janów istnieją cztery rezerwaty przyrody. Największym z nich jest rezerwat krajobrazowy „Parkowe" (1957 r. – 153,2 ha) w dolinie Wiercicy. Spotkamy tu m.in. źródła Zygmunta i Elżbiety, Diabelskie Mosty, Skałę z Krzyżem, Pstrągarnię Raczyńskich z 1881 r., pozostałości grodziska Osiedle Wały (VIII-XI w.) oraz Grotę Niedźwiedzią. Dalej na południu leży rezerwat krajobrazowo-leśny „Ostrężnik" (1960 r. – 3,85 ha). Obejmuje on ruiny zamku Ostrężnik z XIV w. oraz jaskinie: Ostrężnicką, Wierną i Wiercicę. Jego drzewostan tworzą: buk, grab, jawor i wiąz. Natomiast we wschodniej części gminy utworzono rezerwaty leśne „Kaliszak" (1954 r. – 14,6 ha) i „Bukową Kępę"(1996 r – 52,8 ha). Ten pierwszy posiada starodrzew sosnowo-dębowy, z domieszką jodły, modrzewia i buka, a ten drugi- starodrzew bukowy.

Pstrągarnia w Wiercicy

Rezerwat Bukowa Kępa

Rzeka Wiercica

Pustynia Siedlecka

Pustynia Siedlecka

Krajobraz Pustyni Siedleckiej w niczym nie ustępuje słynnej Pustyni Błędowskiej. Jej piaski, są pozostałością dna morskiego z okresu górnej jury (ok. 150 mln lat p.n.e.). Tutejsze wzniesienia dochodzą nawet do 30 m wysokości. Obszary piaszczyste zajmują ok. 25 ha, a roślinne – ponad 30 ha (m.in. sosna zwyczajna, szczotlicha siwa, kocanka piaskowa i wydmuchrzyca piaskowa).

Osobliwością pustyni jest bezodpływowe źródło Oaza, jaskinia Siedlecka – Na Dupce i pojawiające się niekiedy zjawisko fatamorgany. W latach 60. XX w. na jej terenie działała kopalnia piasku.

Bieg „Pustynna Dycha"

Natomiast obecnie oprócz turystów pieszych spotkamy tu licznych miłośników sportów motorowych (jeepy, motocykle i quady).

Wapienne ostańce

Do najpiękniejszych ostańców gminy należy Brama Twardowskiego. Stoi ona przy drodze ze Złotego Potoku do Siedlca i ma kształt potężnej bramy, otoczonej starymi bukami. Z ostańcem wiąże się legenda o Panu Twardowskim. Podczas kampanii wrześniowej 1939 r. w jej pobliżu opór Niemcom stawiali żołnierze Armii „Kraków". Natomiast w lesie naprzeciw Pstrągarni Raczyńskich znajdziemy Skałę z Krzyżem. Szczyt skały zdobi metalowy krzyż i wyryty w wapieniu herb Krasińskich. Z kolei przy drodze

Diabelskie Mosty

Brama Twardowskiego

Legenda o Panu Twardowskim

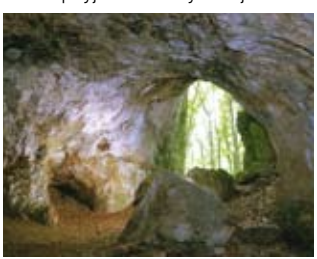
Dawno, dawno temu na zamku Ostrężnik żył rycerz Bartosz. Pewnego razu zaprosił on do siebie sławnego czarnoksiężnika Pana Twardowskiego. Do stołu podawano najprzedniejsze jadło i trunki. Pan Twardowski wielce kontent z przyjęcia postanowił odwdzięczyć się miłemu gospodarzowi. Po biesiadzie zaprowadził rycerza nad brzeg zamkowego potoku i jednym skinieniem dłoni zamienił jego kamienie w bryłki złota. Zaskoczony Bartosz długo nie mógł dojść do siebie, aż w końcu wypowiedział słowa: „Toż to Złoty Potok!". Dobry uczynek czarnoksiężnika nie uszedł uwadze diabła, który od dłuższego czasu czyhał na duszę Pana Twardowskiego. I gdy ten zmorzony winem przysnął w pobliskiej karczmie czort pewny swego wyskoczył nagle zza pieca. Jego widok błyskawicznie otrzeźwił Twardowskiego, który wybiegł z karczmy i dosiadł koguta. Ten zaś powiększony czarami do rozmiarów rumaka odbił się od skały i poszybował prosto na księżyc. Ponoć świadectwem tej legendy jest właśnie skała o nazwie Brama Twardowskiego. Na jej szczycie widnieją trzy wyraźne wgłębienia, przypominające kształtem pazury zaczarowanego koguta.

ze Złotego Potoku do Ostrężnika istnieje grupa skał o nazwie Diabelskie Mosty. Ich ściany, dochodzące do 15 m wysokości, przecinają głębokie szczeliny. Podczas okupacji w zasadzce oddziału AK „Twardego" zginęło tu jedenastu Niemców, w tym oprawca miejscowej ludności, żandarm Julian Schubert (9 listopada 1944 r.).

Jaskinie i groty

Na terenie gminy istnieje ponad 35 jaskiń, grot i schronisk skalnych. Wśród nich są m.in. jaskinie: Wierna (Ostrężnik/dł. 1027 m, gł. 30 m), Wiercica (Ostrężnik/ dł. 210 m, gł. 31 m), Ostrężnicka (Ostrężnik/dł. 98 m), Siedlecka-Na Dupce (Siedlec/dł. 83 m, gł. 17 m) i Grota Niedźwiedzia (Złoty Potok).

Bardzo ciekawy otwór wejściowy ma ogólnodostępna jaskinia Ostrężnicka. Jest on przedzielony skalnym filarem. Tutejsze wnętrza tworzy system poziomych korytarzy i niewielkich komór. Bardzo przyjazna dla turystów jest także

Jaskinia - Grota Niedźwiedzia

Jaskinia Siedlecka -Na Dupce

jaskinia Grota Niedźwiedzia. Podziemia jaskini składają się z obszernej komory i trzech korytarzy. W namulisku groty odnaleziono m.in. kości niedźwiedzia jaskiniowego, mamuta i renifera. Łatwa do zwiedzania jest jaskinia Siedlecka – Na Dupce. Jej końcowe partie wymagają czołgania się, lecz widok kotła wirowego wynagradza trud. Z kolei najdłuższa na Jurze jaskinia Wierna udostępniana jest jedynie doświadczonym grotołazom.

Kamieniołom Warszawski

Na płd. wsch. od wsi Siedlec znajduje się dawny kamieniołom Warszawski. W latach 50. XX w. pozyskiwany stąd kamień służył do licowania ścian kilku budynków rządowych w Warszawie. Na terenie kamieniołomu można odnaleźć ciekawe okazy amonitów, belemnitów, ramienionogów i gąbek.

Ścieżki przyrodnicze

Przez tereny gminy Janów przebiega siedem ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych:

- Zespół pałacowo-parkowy w Złotym Potoku (10 przystanków). Trasa: wokół pałacu Raczyńskich i stawu Irydion
- „W rezerwacie „Parkowe" (12 przystanków - 4,5 km). Trasa: Złoty Potok-Diabelskie Mosty

Kamieniołom Warszawski

- Tropem Tajemnic (8 przystanków - 1,7 km). Trasa: Źródło Zdarzeń - ruiny Zamku Ostrężnik
- Na Pustynię Siedlecką (10 przystanków - 7 km). Trasa: schronisko PTSM - -Pustynia Siedlecka-Kamieniołom Warszawski
- Leśniczówka Dziadówki (3,5 km). Trasa: Sygontka - stawy Krasianów-Ponik
- Złota Kraina Pstrąga (5 km). Trasa: w Dolinie Wiercicy
- Szlak Zjawisk Krasowych (8 km). Trasa: Ostrężnik - Ponik

Gwiazdy, kowboje i pstrągi – imprezy plenerowe

Jurajskie Lato Filmowe

To wielkie kino pod gwiazdami organizowane jest w Złotym Potoku od 1999 r. Każdego lata uczestniczy w nim wielotysięczna publiczność. Przez trzy dni (w połowie lipca) na dużym, szesnastometrowym ekranie, wyświetlanych jest kilkanaście hitów kinowych. Ich projekcje

Witold Pyrkosz i Jolanta Fajkowska - Złoty Potok 2009 r.

trwają od zmierzchu do świtu. Są one prezentowane na błoniach, pomiędzy hotelem „Kmicic" i stawem Amerykan. Imprezie towarzyszą spotkania ze znanymi reżyserami i aktorami oraz koncerty i konkursy związane z X muzą. W minionych latach jej wielkimi gwiazdami byli m.in. Jerzy Stuhr, Tomasz Stockinger, Artur Barciś, Stanisława Celińska, Witold Pyrkosz i Dorota Stalińska. Oprawę festiwalu stanowią zabytkowe limuzyny, czerwone dywany i szampan! Podczas ostatniej imprezy w 2009 r. wyświetlono też dziewięć krótkich filmów nagrodzonych w konkursie „Łap chwilę", zorganizowanym przez II LO w Sosnowcu.

Pustynny Piknik

W opinii wielu turystów krajobraz Pustyni Siedleckiej w niczym nie ustępuje słynnej Pustyni Błędowskiej. Jej walory w pełni docenili pomysłodawcy Pustynnego Pikniku organizowanego tu od 2000 r.

Każdego roku, w pierwszych dniach lipca, do Siedlca ściągają ludzie pozytywnie zakręceni, przebrani za żołnierzy, kowboi, Beduinów, i średniowiecznych rycerzy. Wtedy też na pustyni pojawiają się ich wielbłądy, konie i jeepy. Imprezie towarzyszą koncerty muzyczne, widowiska i konkursy dla dzieci, pokazy jazdy terenowej na motorach i quadach oraz Mistrzostwa Polski w Biegach Pustynnych.

Pojazdy militarne na pikniku

Święto Pstrąga

Od 1995 r. na złotopotockich błoniach niepodzielnie panuje wspaniały pstrąg (przełom lipca i sierpnia). Podczas tej dwudniowej imprezy organizowane są zawody wędkarskie, konkurs w płukaniu złota, pokazy sprawnościowe, turnieje sportowe, rajdy piesze i konne oraz występy muzyczne. Dzieci biorą udział

Konkurs w płukaniu złota

w konkursach „z rybką", a dorośli próbują swych sił m.in. w konkurencjach kulinarnych. Atmosferze zabawy towarzyszą koncerty Międzynarodowego Festiwalu Jazzu Tradycyjnego „Swinging Golden Stream".

Konkurs kulinarny

Dni Gminy Janów

Noc świętojańska wpisuje się w tradycyjne obchody Dni Gminy Janów (czerwiec). Podczas imprezy rozgrywane są turnieje i zawody sportowe, w tym Bieg Świętojański oraz występy kabaretów, zespołów muzycznych i folklorystycznych.

Niekiedy, jak w wehikule czasu, złotopotocki dworek odwiedza rodzina poety Zygmunta Krasińskiego. I nikogo specjalnie to nie dziwi, bo w noc świętojańską wszystko wydarzyć się może.

Pieszo, konno i na rowerze

Kolarze nad stawem Amerykan

Wybrane imprezy w 2010 r.

- Ogólnopolski Maraton Kolarski Szlakiem Jurajskim i Doliną Nidy / Złoty Potok, 25 kwietnia
- IV Turystyczna Majówka / Bystrzanowice Dwór, 1 maja
- Śląskie Smaki / Złoty Potok, 19 czerwca
- XVII Dni Gminy Janów/ Janów, 20 czerwca
- XII Jurajskie Lato Filmowe/ Złoty Potok, 16-18 lipca
- III Festival Jazzu Tradycyjnego „Swinging Golden Stream"/ Złoty Potok, 31 lipca-1 sierpnia
- XIV Święto Pstrąga/ Złoty Potok, 31 lipca-1 sierpnia
- XI Pustynny Piknik - Mistrzostwa Polski w Biegach Pustynnych/ Siedlec - Piekło, 7-8 sierpnia
- Dożynki Gminne/ Bystrzanowice Dwór, 29 sierpnia
- III Biennale Poezji – IX Jurajska Jesień Poetycka/ Złoty Potok, 9-10 października

Szlaki piesze

Szlak Orlich Gniazd (Częstochowa – Kraków, kolor czerwony, 163 km). Gmina Janów (14 km): Pabianice - Złoty Potok – Ostrężnik

Szlak Warowni Jurajskich (Mstów – Rudawa, kolor niebieski, 161 km). Gmina Janów (10 km): Siedlec – Ostrężnik

Szlak Zamonitu im. T. Belkego (Poraj – Gołonóg, kolor żółty, 95 km). Gmina Janów (8 km): Złoty Potok

Szlak Walk 7 Dywizji Piechoty (Częstochowa – Janów, kolor zielony, 31 km). Gmina Janów (13 km): Siedlec – Złoty Potok – Janów

Szlak Gór Gorzkowskich (Julianka – Ostrężnik, kolor czarny, 20 km). Gmina Janów (8 km): Apolonka – Góry Gorzkowskie – Ostrężnik

Trasy rowerowe

Jurajski Szlak Rowerowy Orlich Gniazd (Częstochowa – Morsko, kolor czerwony, 64 km). Gmina Janów (5 km): Szczypie – Ostrężnik

Jurajski Szlak Rowerowy Z. Krasińskiego (Częstochowa – Myszków, kolor zielony, 70 km). Gmina Janów (14 km): Dziadówki – Janów – Złoty Potok – Ostrężnik

Jurajski Szlak Hotelu „Kmicic" (pętla wokół hotelu, kolor czarny, 23 km). Gmina Janów (17 km): Złoty Potok – Bystrzanowice – Siedlec

Ścieżka pieszo-rowerowa „Szlak ku Źródłom można spcerem, można rowerem" (Złoty Potok - Ostrężnik 8 km)

Szlaki konne

Jurajski Szlak Stajni „Wiking" (pętla wokół stajni, 22 km). Gmina Janów (16 km): Złoty Potok – Siedlec

Szlak Jurajskiej Karawany Konnej (Złoty Potok – Olsztyn, 15 km). Gmina Janów (10 km): Złoty Potok – Pabianice – Brus

Transjurajski Szlak Konny PTTK (Częstochowa – Nielepice, kolor pomarańczowy, 250 km). Gmina Janów (18 km): Ostrężnik – Złoty Potok – Siedlec – Brus

Na kuligu

Przez gminę biegną także **Szlak Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego** oraz **Międzynarodowy Szlak Maryjny** (Mariazell/Austria-Częstochowa).

Wybrane adresy w gminie

INSTYTUCJE

Urząd Gminy w Janowie
42-253 Janów, ul. Częstochowska 1
tel. 34 327 80 48, fax 34 327 80 81
e-mail: gmina@janow.pl,
turystyka@janow.pl, www.janow.pl

Muzeum Regionalne
im. Z. Krasińskiego
Złoty Potok, ul. Kościuszki 11
tel. 34 329 11 62

Stowarzyszenie
Partnerstwo Północnej Jury
Złoty Potok, ul. Kościuszki 7
tel./fax 34 327 89 43
e-mail: ppj@janow.pl
www.jura-ppj.pl

Zespół Parków Krajobrazowych
Woj. Śląskiego
42-253 Janów, ul. Szkolna 8,
tel. 34 327 80 30

Nadleśnictwo Złoty Potok
ul. Kościuszki 2
tel. 34 329 11 70
e-mail:zloty_potok@katowice.lasy.gov.pl
www.katowice.lasy.gov.pl/zloty_potok
wystawa przyrodnicza w Nadleśnictwie

OBIEKTY NOCLEGOWE

Bystrzanowice Dwór
Dwór (9 miejsc)
tel. kom. 601 887 037

Piasek
Gościniec „Na Orlim Szlaku"
(100 miejsc)
ul. Częstochowska 14,
tel. 34 327 87 56

Ponik
OW „Caritas" (120 miejsc)
ul. Wczasowa 5
tel. 34 327 82 46

Ośrodek ZHP (50 miejsc)
ul. Przyrowska, tel. 34 327 81 99

Siedlec
Schronisko PTSM (40 miejsc)
ul. Szkolna 8, tel. 34 327 85 12

Złoty Potok
Hotel „Kmicic" *** (80 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzoska 35
tel. 34 327 80 64, 34 327 82 51

Ośrodek „Harcówka" (68 miejsc)
tel. 34 327 81 24, 34 327 82 62

Pole biwakowe
„Nad Amerykanem" (80 miejsc)
ul. Kościuszki, tel. 34 327 80 48

Schronisko PTSM (60 miejsc)
ul. Kościuszki 5/2, tel. 34 327 80 67

AGROTURYSTYKA

Janów
Wiesława Jadczyk (9 miejsc)
ul. Żurawska 24, tel. 34 327 84 69

Małgorzata Małaczek (5 miejsc)
plac Grunwaldzki 24
tel. 34 327 83 13

Lusławice
Alina Kisiel (4 miejsca)
Lusławice 78 a, tel. 34 327 87 64

Ponik
Halina Markowska (8 miejsc)
ul. Wczasowa 24, tel. 34 327 81 99
tel. kom. 605 371 484

Jerzy Motłoch (20 miejsc)
ul. Kosynierów 3, tel. 34 327 82 70
tel. kom. 603 251 959

Michał Napora (7 miejsc)
ul. Gajowych 1 (gajówka Sygontka)
tel. kom. 606 678 415

Wiesława Zyszczak (10 miejsc)
ul. Dębowa 9

Siedlec
Barbara Buła (6 miejsc)
ul. Leśna 52, tel. 34 315 42 92
tel. kom. 0 505 982 009

Danuta Górecka (6 miejsc)
ul. Tartaczna 48, tel. 32 327 85 21

Małgorzata i Andrzej Nowak
„Rancho Piekło" (12 miejsc)
ul. Częstochowska 38a
tel. 34 327 86 89
tel. kom. 661 234 698

Barbara Michalik (6 miejsc)
ul. Szkolna 35, tel. 34 327 85 54
tel. kom. 601 071 561

Henryk Srokosz (4 miejsca)
ul. Szkolna 7, tel. 34 327 86 08
tel. kom. 601 057 180

Złoty Potok
Alina Badura (4 miejsca)
ul. Klonowa 5, tel. 34 327 84 41

Helena Bednarska (6miejsc)
ul. mjr. J. Wrzoska 14
tel. 34 327 82 55

Ilona Bogunia (7 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzoska 16
tel. 34 327 83 43
tel. kom. 694 272 784

Aleksandra Czesna (9 miejsc)
ul. ks. Wdowickiego 4
tel. kom. 607 835 729

Teresa Gorzkowska (8 miejsc)
ul. Sikorskiego 31
tel. 34 327 82 61
tel. kom. 607 448 307

Małgorzata Kapral (9 miejsc)
pl. św. J. Chrzciciela 4
tel. 34 327 84 51
tel. kom. 609 310 063

Ewa Kot (6 miejsc)
ul. Krasińskiego 37
tel. 34 327 83 01

Sławomir Krzyształowski (10 miejsc)
ul. Sikorskiego 19
tel. 34 327 83 19
tel. kom. 667 790 436

ISBN 978–83–60503–65–2

Stanisława Lampa (5 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzoska 3
tel. 34 327 81 25

Danuta Leszczyńska (3 miejsca)
ul. Kościuszki 1/3
tel. kom. 601 460 636

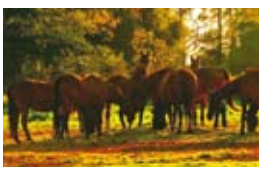
Zofia Marcjanek (6 miejsc)
ul. Sikorskiego 6
tel. 34 329 11 34
tel. kom. 692 747 194

Zofia Motyl (6 miejsc)
ul. Klonowa 13
tel.: 34 327 82 99, 34 329 10 73

Elżbieta Ozner (8 miejsc)
ul. Kościuszki 72, tel. 34 327 84 27

Barbara Pietrzak (4 miejsca)
ul. Wenikajtysa 8, tel. 504 813 384

Leszek Pilarski (20 miejsc)
ul. Kościuszki 8/1, tel. 34 327 81 19
tel. kom. 607 989 228

Krzysztof Radosz (10 miejsc)
pl. św. J. Chrzciciela 20
tel. 34 329 11 22

Bożena Sikora (2 miejsca)
ul. Kościuszki 29, tel. 34 327 81 58

Barbara Śrubarczyk (12 miejsc)
ul. Kościuszki 65, tel. 34 327 83 78

Barbara Walczak (9 miejsc)
ul. Witosa 2, tel. 34 327 81 21

LOKALE GASTRONOMICZNE

Złoty Potok

Bar „Rumcajs", ul. Kościuszki 61
„Na Grobli" - obiekty sezonowe
nad stawem Amerykan

Restauracja „Kmicic"
ul. mjr. J. Wrzoska 35
tel. 34 327 82 51

Restauracja „Źródlana"
ul. Kościuszki 73
tel. 34 327 82 02

Smażalnia pstrąga (Pstrągarnia)
ul. Kościuszki 100
tel. 34 327 80 76

Janów

Restauracja „Margot"
pl. Grunwaldzki 21
tel. kom. 609 353 791

Restauracja „Nad Potokiem"
plac Grunwaldzki 16
tel. 34 327 80 15

Pizzeria „Paparazzo"
ul. Żarecka 24
tel. 34 329 10 83

Piasek

Gościniec „Na Orlim Szlaku"
ul. Częstochowska 14
tel. 34 327 87 56

Siedlec

„Rancho Piekło"
ul. Częstochowska 38a
tel. 34 327 86 89

INNE ATRAKCJE

Boiska piłki plażowej i nożnej
Złoty Potok – przy stawie Amerykan
Boisko „Orlik"

Złoty Potok
- zespół parkowo pałacowy

Bractwo Rycerskie
„Drużyna Żelaznego Wilka"
Pabianice 41, tel. kom. 661 814 057

Galeria „Po schodkach"
Janów, ul. Częstochowska 1
tel. 34 327 80 48
wystawy okresowe

Jurajski Park Linowy - Złoty Potok
ul. mjr. Wrzoska (przy parkingu)
tel. kom.: 664 450 692, 606 452 137

Korty tenisowe
Złoty Potok, tel. 34 237 81 94

Lecholand - Piasek
tel. 34 363 13 65,
tel. kom. 509 175 621
(Jurajska Karawana Konna,
Zaczarowany Las i Galeria Planet)

Pstrągarnia Raczyńskich - Złoty Potok,
tel. 34 327 80 76
(sprzedaż i smażalnia ryb)

Piłka plażowa i nożna
Stajnia „Wiking"- Złoty Potok
ul. Kościuszki 8/1
tel. 34 32 78 119,
tel. kom. 607 989 228

Stajnia „Rancho Piekło"- Siedlec
ul. Częstochowska 37 a
tel. 34 327 86 89,
tel. kom. 661 234 698

PARKINGI

Złoty Potok

- przy polu biwakowym
  – ul. mjr. J. Wrzoska
- przy zespole pałacowo-parkowym
- przy Diabelskich Mostach
  – obok skrzyżowania dróg
  do Żarek i Siedlca

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Urząd Gminy w Janowie
Janów, ul. Częstochowska 1
tel. 34 327 80 48,
e-mail: turystyka@janow.pl
www.janow.pl

Biblioteka Gminna
Janów, ul. Częstochowska 1
tel. 34 366 16 09

Muzeum Regionalne
im. Zygmunta Krasińskiego
Złoty Potok, tel. 34 329 11 62

Schronisko PTSM
Siedlec, ul. Szkolna 8
tel. 34 327 85 12

Telefon alarmowy: 112

Ciekawe miejsca w Gminie Janów

www.janow.pl

1. Kościół św. Bartłomieja
2. "Lecholand" (m.in. Zaczarowany Las)
3. Cmentarz żydowski
4. Kościół Niepokalanego Poczęcia NMP
5. Stajnia „Wiking”
6. Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego
7. Staw Irydion
8. Pałac Raczyńskich
9. Kapliczka św. Brata Alberta Chmielowskiego
10. Kościół św. Jana Chrzciciela
11. Staw Amerykan
12. Pustynia Siedlecka
13. Jaskinia Na Dupce
14. Grota Niedźwiedzia
15. Źródła Zdarzeń
16. Obelisk mjr. Wrzoska
17. Młyn Kołaczew
18. Staw Nocy Letniej
19. Pstrągarnia Raczyńskich
20. Stawy „Czarny” i „Zygmunt”
21. Brama Twardowskiego
22. Źródła Elżbiety
23. Źródła Zygmunta
24. Osiedle Wały
25. Skała z Krzyżem
26. Kamieniołom Warszawski
27. Diabelskie Mosty
28. Jaskinia Ostrężnicka
29. Źródło Okresowe
30. Ruiny zamku Ostrężnik
31. Dworek w Bystrzanowicach-Dworze

WYDAWCA:

Wydawnictwo ALATUS – M. Pleszyniak
40-319 Katowice, Pogodna 2
tel. 32 205 90 01, www.alatus.net.pl

REDAKCJA I TEKSTY:
Jerzy Pleszyniak
KONSULTACJA REDAKCYJNA:
Ireneusz Bartkowiak, Adam Markowski
OPRACOWANIE GRAFICZNE:
Agata Derbisz i Agnieszka Ples-Miska
ZDJĘCIA:
I. Bartkowiak, T. Gębuś, A. Markowski, L. Nocuń, K. Pierzgalski, J. Pleszyniak, A. Tyc, M. Zbikowski i UG Janów

Copyright by ALATUS Katowice 2010

- H hotel
- A agroturystyka
- noclegi, pole namiotowe
- it informacja turystyczna
- bar, restauracja
- ośrodek jeździecki

ISBN 978–83–60503–65–2